משנה · אחרונים · תוספות רבי עקיבא איגר · סדר טהרות

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה מקואות

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות רבי עקיבא איגר על משנה מקואות

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-מקואות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ג 4
משנה ז 4
פרק ב 4
משנה ב 4
משנה ז 5
פרק ג 5
משנה א 5
פרק ה 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ו 5
פרק ז 6
משנה א 6
משנה ה 6
פרק ח 6
משנה ה 6
פרק ט 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ה 7
פרק י 8
משנה ח 8

פרק א

משנה ג

[אות א] **הר"ב ד"ה נפלו מים. מקבלין טומאה ע"י משקין טמאין**. כך לשון הרמב"ם בפירושו וזהו לשיטתו דשתה אדם טמא או בכלי טמא אין החשש משום הטפה אלא דמי גבא עצמן מקבלי' טומאה לרצון. מש"ה הוסיף כאן לאשמעי' דמקבלי טומאה אפילו ממשקים טמאים (אלא דמ"מ תמוה דהא בנפלו הוי שלא לרצון ולא מתטמאים כמו נפל לתוכן מת וצל"ע) אבל להרע"ב דס"ל באמת דמי גבא אין מקבלים טומאה והכא באמת ג"כ החשש רק דכששותה הטהור דלמא שותה אותן טמאים ומטמאים המשקה שבפי' וזהו כבר אשמעי' מרישא דהא ברישא דהטעם דטיפה שבפי הטמא חזר ונפל למי גבי' והיינו ממש משקים טמאים שנפל (טמאים) ודינא דמתני' זו נכלל בדינא דמתני' לעיל וצלע"ג. והרא"ש כתב במתני' דנפל לתוכו מת ולא אמרי' כשיצא הטמא מן המים א"א שלא חזרה טומאה מגופו לתוך הגבא ושתה אדם טהור דא"נ חזרה לא נטמאת כיון דלא אחשב' עכ"ל וגם ע"ז קשה לי דא"כ בנפלו מים טמאים אמאי שתה הטהור טמא הא לא אחשבי' וצ"ע [* עי' ברמב"ם (פט"ו מהל' טומאת אוכלים) שכתב בפירוש או שנפל לתוכן משקין טמאים ברצון. אבל מפירושו במה שאמר ועיקר אחר מקובל כו' עד אלה המים. משמע אפי' שלא לרצון]:

משנה ז

[אות ב] **שוה למקוה לטהר באשבורן**. ומצינו ג"כ בהיפוך דלענין זוחלין הוי כמעין ואינו מטהר בכ"ש לדעת הש"ך שהעתקתי לקמן (פ"ה מ"ו) בגליון. ועיין בר"ן נדרים (דף מ) שכתב במשנתינו דמקומות מקומות יש דבמקום שהיו זוחלין תחלה אף שרבו הנוטפים דין מעין יש לו לטהר בזוחלים ושיעורו בכ"ש. אבל במקום שנתרבה זחילתו ע"י הנוטפים אם רבו הנוטפים אינו מטהר באותו מקום רק באשבורן ובעי מ' סאה:

פרק ב

משנה ב

[אות ג] **במשנה וירד לטבול**. במ"ל (פ"ד ה"א מה' בכורות) כ' דאפשר דבדקדוק נקט כן שירד לטבול וספק רק אם טבל כדינו שטבל כל גופו או לא או ספק אם היה עליו דבר חוצץ אבל אם נסתפק לו כל עיקר אם טבל כלל אי לא אזלי' לחומרא. ודומה לזה פסקי' בש"ע א"ח (סי' שצ"ד) דספק עירוב כשר וספק הנוח מחמרינן עי"ש:

[אות ד] **במשנה ספיקו טהור**. וכיוצא בזה פליגי (פרק ב' משנה ד') דידים:

משנה ז

[אות ה] **תוי"ט ד"ה רי"א. והרמב"ם כתב בפירושו והלכה כר"י**. לא ידעתי סרך קושיא דהמעיין ברמב"ם יראה דס"ל דטעמא דר"י דלא מקרי כלל שאובים כיון דלא היה בו תפיסת ידי אדם וכמ"ש הר"ב בתחל' מתני' אלא בסוף דברי הר"ב בטעמא דר"י דס"ל דשאובים שהמשיכה כולה כשירה הוא תמוה דהא לא מקרי שאובים כלל. אח"כ ראיתי שכ"כ בס' ב"ד:

פרק ג

משנה א

[אות ו] **במשנה וחכ"א לעולם הוא בפסולו**. עיין בר"ן (ספ"ח דחולין) בסוגיא דטפת חלב שכתב בשם הרמב"ן דפלוגתייהו דר"י וחכמים דכאן היינו אם אמרי' חענ"נ. דרבנן ס"ל חענ"נ ונעשו כולם שאובים ע"ש:

פרק ה

משנה א

[אות ז] **תי"ט ד"ה פסול. וכ' ב"י עוד בשמו שכ' דהא דתנן** (בפ"ו מ"ה). והא דלא מפ' דהתם איירי שניקב למטה סמוך לשוליים דבטל שם כלי מינה עיין בב"י:

[אות ח] **תי"ט ד"ה ע"ג בריכה. והיא מלאה מי גשמים**. וכ' הב"י ולפי דבריהם אם היה הבריכה ריקנית והמשיך לתוכה מי המעין אע"פ שהפסיק הקלוח הנמשך מהמעין אפשר שהמים הללו הנקוים בבריכה דין מעין להם וצ"ע עכ"ל. וע' בפרקין (מ"ו) בתוי"ט בשם מהרי"ק:

משנה ב

[אות ט] **תוי"ט סד"ה העבירו. גבי זקפה לידוח**. ולפמ"ש התוי"ט לקמן (פ"ז מ"ח) בשם הב"י לדעת הרא"ש ה"נ בכל ענין כשר דמתכשר ע"י השקה:

משנה ו

[אות י] **תי"ט ד"ה ובו ארבעים סאה. למאי נפקא מיניה**. והט"ז כתב דנקט אורחא דמלתא דמסתמא משיעור זה מתכסה כל גופו. והש"ך כתב כיון דנתלש ממקום חבורו אף דמטהר בזוחלים מ"מ בעינן מ' סאה:

פרק ז

משנה א

[אות יא] **תוי"ט ד"ה יש מעלין. אבל שאר משקין לא אתקש**. כיון דאין עושין מהם מקוה רק אצטרופי מצטרפי לרוב מים מש"ה אין שאובים פוסל בהם והא דאנשי מידבא משום ר"י ס"ל דעושים מהם מקוה בתחלה אפ"ה בנותנו בידים כשר היינו כשנתפשר דמלתא אחרינא הוא וממילא קא הוי המקוה ע"ש. אולם דעת הרא"ש דעושים מכל הנך מקוה ומ"מ הביא בכלי ועשה מהם מקוה כשר דלא שייך פסול שאובים אלא במים רק בטיט הנרוק אין כשר למקוה רק להשלים:

משנה ה

[אות יב] **בר"ב ד"ה ונפלו למקוה. הואיל והן נראין כיין**. קשה לי הא במכות (דף ד') מסקי' דרבא פשיטא ליה דגרסינן הכא חסר קורטוב דלת"ק לא אזלי כלל בתר חזותא אלא בשיעורא [והא דקתני כלל הרישא כיון דאפילו בנפל חלב דמראהו כמים לא פסל מכ"ש בנשתנה מראה צ"ל דנקט לרבותא דאפילו בנשתנה מראה מ"מ דוקא חסר קורטב] וריב"נ ס"ל דתלי' הכל בחזותא. אלא דר"פ מספקא ליה דשמא קורט' גרסינן וריב"נ פליג רק אסיפא וא"כ אמאי כתב הר"ש והרע"ב בפשיטות דלת"ק תליא ג"כ בחזותא כיון דלר"פ מספקא ולרבא פשיט' הו"ל למנקט כרבא. ובפרט למ"ש הריטב"א שם דלר"פ ע"כ לא שמיע ליה ברייתא דר"ח אמר הורידו את המקוה אבל רבא שמיע ליה ומש"ה פשיטא ליה דחסר קורטוב גרסי' דאל"כ ר"ח דלא כמאן. וא"כ בודאי הו"ל למנקט כרבא וצ"ע. ומ"מ לדינא י"ל דקי"ל דלא פסל בחדא לטיבותא. או מחמת חזותא או מחמת דבצר שיעורא. היינו דרב פסק דבג' לוגין שלימים כשר בחזותא דפסק כריב"נ. י"ל במה דפסק להדיא כריב"נ אבל לענין בצר ליה שיעורא קי"ל כת"ק דכשר:

פרק ח

משנה ה

[אות יג] **תוי"ט בד"ה א"צ שיבאו בהן המים. דבעינן ראוי לביאת מים תוספות דקידושין**. ומאי דלא בעינן ביאת מים לכתחלה כמו גבי בילה וכו' תירצו התוס' בנדה (דס"ו ע"ב) דאין סברא גבי טבילה שלא הקפידה תורה אלא שיטהר האדם וכיון דבדיעבד טהור לכתחילה נמי לא בעי אבל בלילה ומקרא בכורים וחליצה מצות נינהו ע"ש:

פרק ט

משנה א

[אות יד] **בהר"ב ד"ה של צמר. מודים לו חכמים**. ור"י הכי קאמר שכשם שאתם מודים לי בשער אודי לי ג"כ בחוטי צמר:

משנה ב

[אות טו] **במשנה ושאר כל הטיט**. בב"י כתב בשם הרמב"ם והסמ"ג דשאר טיטים דוקא נתיבשו על בשרו חוצצים בעודם לחים אינם חוצצים שהם נמחים במים. וג' טיטים אלו אפילו לחים חוצצים דמדובקים ואינם עוברים עד שישפשף הרבה:

[אות טז] **הר"ב ד"ה ובית הסתרים באשה. נשואה**. הרשב"א בתה"א (דף ק"צ) באר הדבר דלת"ק דוקא בנשים נשואות כיון שדרך רוב הנשים להקפיד אף אם היא אינה מקפדת חוצץ. ובהיפך באיש כיון דרובן אינם מקפידים אף שזה הקפיד בטלה דעתו. ור"א ס"ל דא' איש וא' אשה תלוי רק בקפידתו של זה עי"ש:

משנה ג

[אות יז] **תי"ט ד"ה ובית השחי. בחנם תנייה**. היינו דהר"ש ס"ל דבית השחי הוי בכלל בית הסתרי' דבאשה חוצץ ומה דקתני במתני' באיש קאי ג"כ על בית השחי מש"ה כתב דבחנם נקטי'. אבל לדעת הטור והש"ע (סי' קצ"ח ס"ו) דבי' השחי אפי' באשה אינו חוצץ א"כ מתני' כפשטא:

משנה ה

[אות יח] **הזפת והמור בכלי זכוכית**. ואף דכלי זכוכית לית להו טהרה במקוה ע' כלים (פ"ב מ"א) מוקי לה פ"ק דשבת בנקבו והטיף לתוכן אבר ע"ש היטב ומשכחת לה ג"כ לענין טבילת כלים הנקחים מעובדי כוכבים (אלא דסיפא לא משמע כן) עי' תוס' שם. ולפי שינוי קמא בשבת דהא דזכוכית מטמא מגבו כיון דאילו נשברו יש להם תקנה ככלי מתכות דמו. י"ל דבנטמא מגבו כיון דטמא רק מדין מתכות יש להם טהרה במקוה ובהכי מיירי מתני' דהכא לענין חציצה:

פרק י

משנה ח

[אות יט] **במשנה בלע טבעת טמאה טובל ואוכל בתרומה**. לפי שנטמא בנגיעתה קודם שבלעו רש"י בחולין (דע"ב) ובתוס' שם דצריך הזיי' ג' וז' ואח"כ טובל (והיינו בטבעת שנטמא במת דחרב ה"ה כחלל והוי כנוגע במת ממש) אבל דעת הרז"ה שם דא"צ הזייה: